

Sygn. akt III Ca 698/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w G. III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk

Sędzia SO Marcin Rak

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2019 r. w G.

na rozprawie

sprawy z powództwa W. S.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 30 października 2007 r., sygn. akt I C 1018/05

1. **oddala apelacje;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powoda 2.490,00 zł (dwa tysiące czterysta dziewięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnych.**

SSO Marcin Rak SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion-jduk

UZASADNIENIE

W. S. wniósł o zasądzenie od J. K.:

- a) pozwem z dnia 7 czerwca 2005 r. kwoty 1 000,00 zł.;
- b) pozwem z dnia 1 czerwca 2005 r. kwoty 10 000,00 zł.;
- c) pozwem z dnia 23 maja 2005 r. kwoty 10 000,00 zł.;
- d) pozwem z dnia 4 maja 2005 r. kwoty 5 000,00 zł.;
- e) pozwem z dnia 2 maja 2005 r. kwoty 2 000,00 zł.;
- f) pozwem z dnia 19 maja 2005 r. kwoty 2 000,00 zł.;

g) pozwem z dnia 13 maja 2005 r. kwoty 5 000,00 zł. ;

każdorazowo wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania tytułem zapłaty za wystawione przez pozwaną weksle.

Sąd Rejonowy w G. zasądził:

a) nakazem zapłaty z dnia 15.06.2005r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 915/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005r. i zwrot kosztów procesu;

b) nakazem zapłaty z dnia 17 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 870/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 10 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005 r. i zwrot kosztów procesu;

c) nakazem zapłaty z dnia 09 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 836/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 10 000,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005 r. i zwrot kosztów procesu;

d) nakazem zapłaty z dnia 20 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu upominawczym o sygn. akt IX NC 1907/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005 r. i zwrot kosztów procesu;

e) nakazem zapłaty z dnia 20 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu upominawczym o sygn. akt IX NC 1959/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 000,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005r.;

f) nakazem zapłaty z dnia 2 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 782/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 000,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005 r. i zwrot kosztów procesu;

g) nakazem zapłaty z dnia 29 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 1022/05 od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 000,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2005 r. i zwrot kosztów procesu.

Pozwana skutecznie zaskarżyła wskazane nakazy zapłaty i wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wskazała, iż dokonała całkowitej zapłaty zaciągniętej od powoda pożyczki w kwocie 20.000 zł. wraz z kwotą 20 % odsetek, na jakie strony umówiły się w zawartej umowie pożyczki, przekazując powodowi we wrześniu 2000 r. kwotę 34.800 zł. na poczet spłaty. Pozwana przyznała, iż zawarła z powodem umowę pożyczki w formie ustnej, a na pobrane oraz oddane kwoty strony nie wystawiały żadnych pokwitowań. Pozwana podała, iż pomimo zwrotu całej kwoty pożyczki powód domagał się dodatkowo zapłaty kwoty 70.000 zł. tytułem odsetek od pożyczonej kwoty w wysokości 60 % rocznie.

Pozwana zarzuciła nieważność weksla powołując się na fakt, iż jego podpisanie przez pozwaną zostało przez powoda wymuszone bezprawnymi groźbami spowodowania uszczerbku na zdrowiu pozwanej lub dokonania innego przestępstwa względem osób jej najbliższych. Pozwana podała, iż w latach 2000-2002 powód wymusił na niej spłatę 50.000 zł. i zaciągnięcie zobowiązań wekslowych stanowiących przedmiot niniejszego postępowania.

Pozwana podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia ze względu na upływ 3 lat od daty jego wymagalności.

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 30 października 2007r. utrzymał:

a) nakaz zapłaty z dnia 15 czerwca 2005r. wydany w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 915/05 w całości w mocy;

- b) nakaz zapłaty z dnia 2 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 782/05 w całości w mocy;
- c) nakaz zapłaty z dnia 09 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 836/05 w całości w mocy;
- d) nakaz zapłaty z dnia 17 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 870/05 w całości w mocy;
- e) nakaz zapłaty z dnia 29 czerwca 2005 r. wydanym w postępowaniu nakazowym o sygn. akt I NC 1022/05 w całości w mocy;

Nadto, zasądził od pozwanej J. K. na rzecz powoda W. S. kwotę 2000 zł. z ustawowymi odsetkami od 15 kwietnia 2005 r. oraz zasądził od pozwanej J. K. na rzecz powoda W. S. kwotę 5000 zł. z ustawowymi odsetkami od 15 kwietnia 2005r. Sąd zasądził również od pozwanej na rzecz powoda kwotę 775,00 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz kwotę 1.015 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania,

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że powód i pozwana zawarli ustną umowę pożyczki, na podstawie której powód dręczył pozwanej co najmniej 35.000 zł. w okresie od 2000 r. do 2002 r. Powód nie wziął pisemnego pokwitowania od pozwanej, a pozwana takiego pokwitowania nie wystawiła. Pozwana miała ostatecznie zwrócić powodowi pożyczkę do końca maja 2003 r.

Celem zabezpieczenia spłaty roszczeń związanych z zawartą umową pożyczki pozwana wystawiła w latach 2000-2002 weksle własne in blanco. Strony nie sporządziły deklaracji wekslowej.

Powód i pozwana kilkakrotnie spotykali się w związku z omówieniem kwestii spłaty zaciągniętej pożyczki. Spotkania miały miejsce między innymi w gabinecie pozwanej. W niektórych spotkaniach uczestniczył wraz z pozwaną jej mąż P. K..

W 2003 r. pozwana odmówiła zapłaty należności z weksli.

W okolicach miesiąca czerwca 2003 r. pozwana ostatni raz odbyła z powodem rozmowę na temat związany z pożyczką i wekslami.

Pozwana weksli nie wykupiła

Powód nie działał w imieniu R. W., nie znał go i nie pożyczał pieniędzy od tej osoby celem pożyczania ich pozwanej.

Powód nie groził pozwanej, celem wymuszenia na niej wystawienia weksli.

Pozwana dobrowolnie wystawiła weksle in blanco na rzecz powoda w celu zabezpieczenia udzielonej przez niego pożyczki.

Weksle były ważne i roszczenie nie uległo przedawnieniu.

W związku z odmową pozwanej zapłaty należności z wystawionych weksli powód zawarł umowę o wyegzekwowanie należności wekslowej od pozwanej z firmą windykacyjną "W." A. W.. Na mocy umowy A. W. windykował dług i w lipcu 2004r. wysłał pisemne wezwanie do wykupu weksla, a następnie w związku z nie podjęciem wezwania kontaktował się z pozwaną telefonicznie celem ustalenia warunków wykupu weksli. Podjechał również pod gabinet pozwanej celem odbycia spotkania z pozwaną, pozwana jednak nie chciała rozmawiać ani spotkać się z Panem A. W..

Pozwana w październiku 2004 r. została wezwana do zapłaty przez pełnomocnika A. W., adwokata J. M., a następnie przez kolejną firmę windykacyjną "P. Lex" w G..

Powód zlecając windykację przedstawił 8 weksli in blanco na łączną kwotę 135.000 zł., wystawionych na jego rzecz przez pozwaną. Pozwana została wezwana do zapłaty. Weksle zostały wypełnione przez pracowników firmy windykacyjnej.

Pozwana w dniu 18 sierpnia 2005 r., a to po otrzymaniu nakazów zapłaty wydanych przez Sąd Rejonowy w G. w sprawach będących przedmiotem niniejszego postępowania wniosła do Prokuratury Rejonowej w G. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w postaci wyłudzenia rozbójniczego na jej szkodę przez powoda kwoty 50 000 zł.. Na skutek przeprowadzonego śledztwa Prokuratura Rejonowa w G. postanowieniem z dnia 25 maja 2006r. umorzyła śledztwo z powodu braku dostatecznych dowodów popełnienia przestępstwa. Na skutek zażalenia pozwanej postanowienie o umorzeniu śledztwa uchylono i polecono Prokuraturze Rejonowej w G. uzupełnienie materiałów śledztwa. Dnia 31 października 2006 r. Prokuratura Rejonowa w G. Postanowieniem w sprawie Ds 724/06 ponownie umorzyła śledztwo z powodu braku dostatecznych dowodów na popełnienie przestępstwa oraz istnienie nie dających się usunąć wątpliwości. Na Postanowienie to pozwana w terminie złożyła zażalenie, stanowiące obecnie przedmiot rozpoznania przez Sąd.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy stwierdził, że nakazy wydane w postępowaniu nakazowym należało utrzymać w mocy, a powództwa wnoszone w postępowaniu upominawczym uwzględnić w całości.

Odnosząc się do zarzutu nieważności weksli stanowiących podstawę roszczenia powoda, Sąd zwrócił uwagę, że wydanie weksla in blanco stwarza specjalny rodzaj zobowiązania wekslowego, które różni się znacznie od zobowiązania wynikającego z wydania całkowicie wypełnionego weksla. Sąd wskazał, że zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. - Prawo wekslowe (Dz. U. 1936 r. Nr 37 poz. 282) weksel in blanco jest wekslem niezupełnym w chwili jego wystawienia. Do ważności zobowiązania wekslowego wystarczające jest, aby weksel zawierał podpisy wystawcy, akceptanta czy nawet samego poręczyciela. Zobowiązanie osób podpisanych na wekslu powstaje z chwilą jego wydania, jednak jest to odpowiedzialność warunkowa, która powstaje pod warunkiem, że weksel zostanie wypełniony prawidłowo.

Sąd wskazał, że weksle stanowiące przedmiot niniejszego postępowania w chwili wydania ich powodowi były wekslami in blanco zawierającymi jedynie podpis wystawcy - tj. pozwanej. Tej kwestii oraz autorstwa podpisu wystawcy nie negowała żadne ze stron postępowania, co więcej zarówno powód, jak i pozwana przyznali te okoliczności. W sytuacji, kiedy wystarczającym warunkiem ważności weksla in blanco jest jego zaopatrzenia w podpis wystawcy, uznać należy, iż weksle in blanco wystawione przez pozwaną są ważne jako spełniające ten warunek.

Sąd następnie wskazał, że celem stwierdzenia prawidłowości w wypełnieniu weksla zbadać należy dwie rzeczy. Po pierwsze, czy zawiera on wszystkie elementy warunkujące ważność weksla określone w art. 101 i 102 Prawa wekslowego, a po drugie czy został on wypełniony zgodnie z zawartą deklaracją wekslową.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 101 i 102 Prawa wekslowego elementami jakie musi zawierać weksel własny, aby był ważny są: nazwa "weksel" w samym tekście dokumentu, przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej, termin płatności (przy czym nie jest to cecha konieczna przy wekslu własnym, bowiem w jej braku art. 102 nakazuje traktowanie weksla za płatny za okazaniem) miejsce płatności (również nie jest to cecha konieczna, bowiem w braku oznaczenia miejsca weksel uważa się za płatny w miejscu wystawienia), nazwisko osoby na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana, znaczenie daty i miejsca wystawienia weksla (również nie jest to cecha konieczna gdyż weksel własny, w którym nie oznaczono miejsca wystawienia, uważa się za wystawiony w miejscu, podanym obok nazwiska wystawcy) oraz podpis wystawcy weksla.

Sąd uznał, że weksle przedłożone w niniejszym postępowaniu przez powoda zawierają w/w warunki konieczne dla ważności weksla, co skutkowało uznaniem przez Sąd, że zostały wypełnione prawidłowo pod względem formalnym.

Oceniając natomiast, czy weksle zostały wypełnione prawidłowo pod względem materialnym, należałoby sprawdzić, czy zostały wypełnione zgodnie z zawartą przez wystawcę z remitentem deklaracją wekslową, przy czym zarzut

wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową musi być przez pozwaną udowodniony. Sąd podkreślił przy tym, że ważność weksla wystawionego in blanco nie jest uzależniona od istnienia deklaracji wekslowej.

Sąd wskazał, że w przedmiotowej sprawie strony nie sporządziły takiej deklaracji, a pozwana wydała powodowi sam weksel in blanco zaopatrzony jedynie swoim podpisem. Sąd uznał, że jeśli dłużnik wydał weksel in blanco bez żadnych wskazówek co do jego uzupełnienia, to znaczy, że zaufał uczciwości wierzyciela i bez zastrzeżeń zgodził się na każdą treść weksla, którą ten mu nada. W tej sytuacji, Sąd uznał, że skoro brak było zawartej przez strony deklaracji wekslowej, nie było również podstaw do powoływania się przez pozwaną na zarzut niezgodnego z treścią tejże deklaracji wypełnienia weksla. Z brakiem sporządzenia deklaracji wiąże się domniemanie, iż pozwana udzieliła powodowi upoważnienia do wypełnienia wydanych weksli in blanco każdą treścią, jaką powód im nada, bez jakichkolwiek zastrzeżeń w tym zakresie.

Sąd wskazał, że pozwana zarzut nieważności weksli oparła na fakcie, iż została bezprawnymi groźbami powoda zmuszona do ich podpisania i powołał się na wadę oświadczenia woli. Równocześnie pełnomocnik pozwanej wskazał, iż podniesiony w sprzeciwie (zarzutach) zarzut nieważności weksli z uwagi na ich podpisanie pod wpływem bezprawnej groźby traktować należy jako oświadczenie pozwanej o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem bezprawnej groźby. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że ten, kto złożył oświadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby może uchylić się od skutków złożonego oświadczenia woli, to jednak uchylenie to następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie w czasie roku od chwili, kiedy stan obawy ustał. Po tym terminie uprawnienie do uchylenia się wygasa.

Sąd, na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, stwierdził, iż stan obawy ustał w czerwcu 2003r., wobec powyższego uznać należy, że okres roku od ustania stanu obawy ustał w czerwcu-lipcu 2004r. Pozwana zatem chcąc uchylić się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem gróźb rzekomo kierowanych do niej przez powoda, powinna i mogła złożyć stosowne oświadczenie woli powodowi w okresie od lipca 2003r. do lipca 2004r. W konsekwencji Sąd uznał, że uprawnienie pozwanej do skutecznego uchylenia się od skutków oświadczenia woli wygasło w lipcu 2004r., dlatego też złożone dopiero w zarzutach z dnia 15 lipca 2007r. oświadczenie o uchyleniu się pozwanej nie mogło wywołać żadnych skutków bez względu na fakt udowodnienia bądź nie udowodnienia okoliczności kierowania gróźb względem pozwanej przez powoda.

Sąd uznał, że również zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 282 k.k. wniesione zostało przez pozwaną przeciwko powodowi dopiero dnia 18 sierpnia 2005r., a więc po otrzymaniu wszystkich nakazów zapłaty objętych niniejszym postępowaniem. W ocenie Sądu, postawa pozwanej jest tym bardziej zaskakująca w świetle zasad logiki, albowiem Sąd uznał, że pozwana winna niezwłocznie zawiadomić organy ścigania o popełnionym przestępstwie.

Odnosząc się natomiast do zarzutu wygaśnięcia roszczenia z uwagi na jego zapłacenie, Sąd doszedł do przekonania, że pozwana nie wykazała aby roszczenie powoda o zwrot pożyczonych pieniędzy zostało zaspokojone gdyż nie przedstawiła na tą okoliczność żadnego dowodu.

Sąd nadto wskazał, że z zebranego materiału dowodowego wynikało, iż pozwana zaciągnęła pożyczkę dobrowolnie, a skoro pożyczona kwota przekroczyła 5 tys. zł, wobec czego dla celów dowodowych strony powinny były zawrzeć umowę pożyczki w formie pisemnej, czego również nie uczyniły.

Sąd nie uwzględnił również zarzut przedawnienia zobowiązania wekslowego, gdyż zgodnie z art. 70 prawa wekslowego, roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi (zatem również przeciwko wystawcy weksla własnego, który odpowiada jak akceptant) ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech, licząc od dnia płatności weksla. W myśl art. 70 ust. 1 i 2 Prawa wekslowego o początku biegu przedawnienia decyduje dzień płatności, nie zaś wymagalności, natomiast w przedmiotowej sprawie nie minęły jeszcze 3 lata od dnia oznaczonego w wekslach jako dzień płatności. W wekslach wskazano jako datę płatności datę 14 kwietnia 2004r., a tymczasem powód wniósł pozew w 2005 r., a zatem przed upływem terminu przedawnienia.

Uwzględniając zatem, że powód utrzymał się ze swoim roszczeniem w całości, o kosztach orzeciono na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniosła pozwana zaskarżając wyrok w całości.

Zarzuciła rażąco naruszenie istotnych przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy w szczególności naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny dowodów (prowadzące do dokonania niezgodnych ze stanem faktycznym ustaleń) którego przyczyna tkwi w szczególności: w przypisywaniu świadkom oraz stronie pozwanej innej niżeli faktyczna treści zeznań; dyskredytowaniu wiarygodności zeznań świadka P. K. z uwagi na fakt, iż jest on mężem pozwanej; różnicowaniu wartości dowodowej wyjaśnień stron poprzez uznanie wyjaśnień powoda za logiczne i dające jasny obraz stosunku podstawowego łączącego strony, z którego powstało zadłużenie w kwocie, na jaką opiewają wystawione weksle, przy jednoczesnym stwierdzeniu, iż wyjaśnienia powódki na tą okoliczność nie są „żadnym środkiem dowodowym” (strona 10 uzasadnienia).

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości (uchylenie nakazów zapłaty), ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda przyjmując podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Sąd Okręgowy, korzystając z uprawnień sądu odwoławczego wynikających z art. 382 k.p.c., uzupełnił poczynione ustalenia faktyczne o następujące okoliczności.

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 8 września 2016r. po rozpoznaniu na rozprawie w okresie 30 stycznia 2015 do dnia 25 sierpnia 2016 roku w G. **sprawy:** W. S. syna E. i H. z domu S. urodzonego w dniu (...) w Z. oskarżonego o to, że: w okresie od 2000 roku do września 2002 roku w G. doprowadził J. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, że po zwrocie przez pokrzywdzoną pożyczki wraz z odsetkami zastraszył ją mówiąc, iż pieniądze w rzeczywistości pochodziły od R. W., który nadal żąda odsetek w wysokości 60% oraz kar umownych od pożyczonej sumy pod groźbą postrzelenia pokrzywdzonej lub wywiezienia jej córki do domu publicznego i w ten sposób wymusił na niej przekazanie pieniędzy w kwocie 50.000 zł oraz ośmiu weksli in blanco, w oparciu o które zasądzono od pokrzywdzonej kwotę 135.000 zł tj. o przestępstwo z art. 282 § 1 kk uniewinnił oskarżonego W. S. od zarzucanego mu czynu.

(dowód: dowód z dokumentów znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego w G. sygn. akt IX K 1156/14 - wyroku z dnia 8 września 2016 r. wraz z uzasadnieniem)

Apelację od tego orzeczenia wniosła oskarżycielka posiłkowa. Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z 11 kwietnia 2017r. zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

(dowód: dowód z dokumentów znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego w G. sygn. akt IX K 1156/14 - wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 11 kwietnia 2017 r. wraz z uzasadnieniem w sprawie o sygn. akt VI K 1314/16)

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 października 2018r. oddalił kasację wniesioną przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI Ka 1314/16 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 8 września 2016 r., sygn. akt IX K 1156/14 jako oczywiście bezzasadną, a kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym obciążył oskarżycielkę posiłkową J. K..

(dowód: dowód z dokumentów znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego w G. sygn. akt IX K 1156/14 - postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2018 r. w sprawie o sygn. akt IV KK 403/17)

Czyniąc powyższe ustalenia faktyczne Sąd oparł się na dokumentach, które spełniając wymogi dokumentu urzędowego korzystały z domniemania autentyczności i skutków wynikających z art. 244 k.p.c. Z tym uzupełnieniem, Sąd Okręgowy, ustalenia te przyjmuje za własne.

Dokonując ponownej oceny materiału dowodowego. Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przewidziane w art. 233 k.p.c., ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymogami prawa procesowego, doświadczeniem życiowym oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonując wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14 sierpnia 2012r. III AUa 620/12). Stawiając zatem zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należy wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Z tych względów za niewystarczające należy uznać przekonanie strony o innej niż przyjęta przez Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i o ich odmiennej ocenie niż ocena dokonana przez Sąd (Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyrokach: z dnia 1 marca 2012r. I ACa 111/12; z dnia 3 lutego 2012r., I ACa 1407/11). Jeżeli zatem Sąd, ze zgromadzonego materiału dowodowego, wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, co ma miejsce w niniejszej sprawie, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, chociażby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (tak: Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyrokach: z dnia 8 lutego 2012r. (I ACa 1404/11), z dnia 14 marca 2012r. (I ACa 160/12), z dnia 29 lutego 2012r. (I ACa 99/12); a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 maja 2012r. VI ACa 31/12).

Nie można również pominąć, iż same, nawet poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012r., I UK 347/11).

Powódka tymczasem w apelacji nie wskazuje uchybienia przez Sąd I instancji regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów, wskazując, że Sąd dokonał błędnej oceny dowodów, w szczególności: w przypisywaniu świadkom oraz stronie pozwanej innej niżeli faktyczna treści zeznań; dyskredytowaniu wiarygodności zeznań świadka P. K. z uwagi na fakt, iż jest on mężem pozwanej; różnicowaniu wartości dowodowej wyjaśnień stron poprzez uznanie wyjaśnień powoda za logiczne i dające jasny obraz stosunku podstawowego łączącego strony, z którego powstało zadłużenie w kwocie, na jaką opiekują wystawione weksle, przy jednoczesnym stwierdzeniu, iż wyjaśnienia powódki na tą okoliczność nie są „żadnym środkiem dowodowym”.

Powyższe okoliczności, nie znajdują potwierdzenia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji, wskazując na relacje świadka z pozwaną, nie dyskredytował wiarygodności zeznań tego świadka, ale jedynie wskazał, że mają one „wtórny” charakter.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zachodziło również faworyzowanie zeznań powoda albowiem Sąd w sposób odpowiadający wymogom art. 233 k.p.c. wskazał, z jakich względów uznał je za wiarygodne.

W tym miejscu wskazać należy, że roszczenia powoda ma swoje źródło w zobowiązaniu wekslowym. Podzielić należy ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy, że przedłożone przez powoda weksla zostały wypełnione w sposób prawidłowy pod względem formalny, zgodnie z wymogami art. 101 i 102 Prawa wekslowego.

Pozwana w toku postępowania przed Sądem I instancji podnosiła szereg zarzutów jednak zasadnie nie odniosły one zamierzonego skutku, co Sąd Rejonowy szczegółowo wyjaśnił, a Sąd Okręgowy w pełni akceptuje. W szczególności wskazać należy, że nie znalazł potwierdzenia główny zarzut podnoszony przez pozwaną, tj., że została bezprawnymi groźbami powoda zmuszona do ich podpisania. Już po zakończeniu postępowania przed Sądem I instancji, kwestia ta była przedmiotem postępowania karnego, co z kolei implikowało konieczność zawieszenia niniejszego postępowania. Od zarzutu doprowadzenia J. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, że po zwrocie przez pokrzywdzoną pożyczki wraz z odsetkami zastraszył ją mówiąc, iż pieniądze w rzeczywistości pochodziły od R. W., który nadal żąda odsetek w wysokości 60% oraz kar umownych od pożyczonej sumy pod groźbą postrzelenia pokrzywdzonej lub wywiezienia jej córki do domu publicznego i w ten sposób wymusił na niej przekazanie pieniędzy w kwocie 50.000 zł oraz ośmiu weksli in blanco, w oparciu o które zasądzono od pokrzywdzonej kwotę 135.000 zł powód został uniewinniony wyrokiem Sądu Rejonowego w G. wyrokiem z dnia 8 września 2016r., a apelacja i kasacja pozwanej zostały uznane za nieuzasadnione. Brak zatem było podstaw do uznania, aby powstanie zobowiązania wekslowego, będącego źródłem odpowiedzialności materialnej pozwanej w niniejszym postępowaniu, nastąpiło w okolicznościach uzasadniających przypuszczenie, że wola pozwanej była w jakikolwiek ograniczona.

Wskazania wymaga, że jeżeli dłużnik wydał weksel in blanco bez żadnych wskazówek co do jego uzupełnienia, to domniemywa się, że zaufał on uczciwości wierzyciela i bez zastrzeżeń zgadza się na uzupełnienie weksla przez ostatniego. Jak z kolei wskazał Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 5 lutego 1931r. (Rw.2668/30, RPEiS 1931, poz. 804) osoba, która podpisała weksel przed jego całkowitym uzupełnieniem, a nie prowadziła z wierzycielem wekslowym żadnych układów co do sposobu uzupełnienia weksla, nie może podnosić zarzutu, że weksel został wypełniony niezgodnie z jej wolą. Nadto, brak szczegółowych ustaleń w przedmiocie uzupełnienia weksla in blanco ogranicza możliwość powoływania się przez dłużnika na sprzeczność dokonanego uzupełnienia z porozumieniem (wyrok Sądu Najwyższego z 30 października 2008r., IV CSK 238/08, L.). Jeżeli zatem dłużnik twierdzi, że weksel był wydany in blanco, a wypełnienie jego nastąpiło niezgodnie z umową, musi on najpierw udowodnić, że w jakiegokolwiek formie zawarto porozumienie; na nim spoczywa ciężar dowodu, a nie na posiadaczu weksla.

Pozwana, na której rzeczony ciężar dowodu spożywał nie wykazała, aby weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem, pomimo możliwości skorzystania ze wszystkich środków dowodowych przewidzianych w k.p.c.

Uwzględniając zatem, że skoro podnoszone przez pozwaną zarzuty nie były uzasadnione, przy równoczesnym dochowaniu przez powoda warunków formalnych wypełnienia weksla, roszczenie powoda musiało zostać uwzględnione. Zwrócić bowiem należy także uwagę, że ani niezupełność, ani nawet brak uzgodnień dotyczących zasad uzupełnienia weksla nie wpływa na powstanie odpowiedzialności wekslowej dłużnika wywodzonej z wypełnionego weksla. Odpowiedzialność ta oceniana być musi według treści weksla (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2008r., IV CSK 238/08). Skoro, co należy podkreślić, pozwana nie wykazała aby zakres jej odpowiedzialności jest odmienny do treści weksla, do czego była zobowiązana zgodnie z art. 6 k.c., roszczenie powoda musiało zostać uwzględnione.

Z tych względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwaną. Koszty te ustalono zgodnie z § 2 ust. 1 w związku z § 6 pkt 2 - 4 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 490) na łączną kwotę 2.490 zł albowiem sprawy w których wydano nakazy zapłaty (I NC 782/05 (po wniesienie sprzeciwu I C 1171/05), I NC 836/05

(po wniesienie sprzeciwu I C 1338/05), I NC 870/05 (po wniesienie sprzeciwu I C 1339/05), IX NC 1959/05 (po wniesienie sprzeciwu IX C 1092/05), IX NC 1907/05 (po wniesienie sprzeciwu IX C 1091/05), I NC 1022/05 (po wniesienie sprzeciwu I C 42/06)) zostały połączone do wspólnego rozpoznania ze sprawą o sygn. akt I C 1018/05.

SSO Marcin Rak SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion - Hajduk